

Bijzondere mededeling:

Nog tot 11 november is in het Witte Huis, Lütticherstrasse 2 te Lontzen, de tentoonstelling *Die Menschen im Vierländerland und der Grosse Krieg – Leben und Leiden der Grenzbevölkerung* te zien. De tentoonstelling geeft een overzicht aan de hand van veel foto's. Men krijgt een goede indruk van de oorlog in onze omgeving. De tentoonstelling is van maandag tot vrijdag geopend van 13.00 tot 18.00 en in het weekend van 10.00 tot 18.00 geopend.

Wisselende uitstalling in de vitrinekast:

66 jaar Grensülle. Stukken uit het eigen archief.

In dit nummer:

Völser Artieste deuresj de joare 1

Nieuws uit het archief: Een Her-
vormde preek uit
1765 2

Wolroute 2

Highlights uit het
oorlogskrantenar-
chief:
"Niemandland bij
Vaals" 3

Verjaardagen
(70+) van Sankt
Tolbert-leden 4

Activiteiten
agenda 4

Völser Artieste deuresj de joare

Met het risico de een af ander per ongeluk te vergeten, vermelden wij hieronder graag de Völser carnavals artiesten, groepen en sjlajerzangers die in de loop der jaren de naam van Vaals op carnavals gebied hebben groot gemaakt (in willekeurige volgorde).

Lambert Erven - Paul Crützen - Huber Recker - Jerrie Cransveld - et Juulsje - Jo Bouten - Hein Bröcheler - et Topsy Trio - de Crützer Jonge - et Haane Trio (de Haane) - Jean Koullen - de Vallis Jroep - de Tant May (mevr. Göbbels) - Los Catastrofos - de Naasse - Lies-je Renericken-Zinken - de Knapkapel - De Doeëmjroave - Der Sjlappe Kroam - Joep Hubor - Wies Sparla - Piet Meesters - Leo Klein - Maria Gehlen . De Jengelbruur - Laache is Troef - Otto Counotte - Piet Gouder de Bearegard - Juus Erven - Bert Erven - Marion Koenen - De Ieshillieje - Marco Fröhling en Kay Weber - Heinz Rodenbusch - Fliejer en Co - Acid - Joep Franssen - Hub Dumont - Wiel Merx - Hub Renericken - Mannie Graaf - Johan Kunkels - Et Raenpiete Ballet - de Tangers - de Trocaderos - Acid - Errol Delnoye - Trudie Meijers-Scheffers - Klaus Vanweersch - Los Trabantos - Kurt Husmann - Ger Hermans - Karin Frijns - de Border Owls, Frans en Elly Schmets - Et Sjutse Ballet - De Ülle vrouwe.

Wij zijn ons ervan bewust dat namen noemen altijd het risi-

co in houd iemand te vergeten. Maar toch willen wij u deze keur aan Völser artiesten graag nog eens in herinnering brengen.

Mochten wij toch iemand in deze lange rij vergeten zijn te noemen onze welgemeende excuses . U kunt ervan overtuigd zijn dat dit niet met opzet is gebeurd.

Uit het jaar 1974. Archief Arthur Cransveld.

Nieuws uit het archief: Een Hervormde preek uit 1765

Carl Wilhelm Vetter

Ons verenigingsarchief groeit door veel schenkingen van leden en niet-leden. Soms kopen wij ook kopieën of scans van oude documenten die met Vaals te maken hebben.

Het verleden van de verschillende religieuze gemeenschappen vormt een belangrijk deel van de geschiedenis van Vaals. Soms is geschiedenis bepaald door toevallen. Friedrich Carl Engels was Duits-Hervormd predikant van Vaals van 1747 t/m 1756, toen hij werd beroepen tot "herder" van de Duitstalige gemeente in Den Haag. Zijn over-opvolger was Carl Wilhelm Vetter (1767-1817). Voor zijn beroeping tot predikant te Vaals en Aken was Vetter proponent (d.w.z. pre-

dikant-in-opleiding) in Den Haag.

Nu geschiedde het dat Vetter in 1765 in dienst was in Den Haag, juist in het jaar dat Engels overleed. Vetter werd toen gevraagd of hij de grafrede wilde houden. De oorspronkelijke mondelinge toespraak tijdens de uitvaart werd in het Duits gehouden. Na de begrafenis werd Veters preek in het Nederlands vertaald en gedrukt. De rede verscheen onder de typisch barokke titel *"Eerste Leer-Reden na het zalig afsterven van den wel eerw. en zeer geleerden Heere F.C. Engels, in zyn Wel-Eerw. leeven zeer gelieft en geacht leeraar in de hoogduitsche gemeente van 's Hage, gedaan door den Heere C.W. Vetter, hoogduitsch pro-*

ponent. Naar het origineele manuscript in het Nederduitsch vertaald". Het boekje omvat 24 bladzijden – een heel uitgebreide preek dus – en werd in 1765 in Den Haag bij Jan Abraham Bouvink op de Kneuterdijk gedrukt.

De preek of "Leichenpredigt" is een Vreemde getuigenis van tegelijkertijd twee Vaalser predikanten en bovendien een van de weinige bekende teksten over de persoonlijkheid van een plattelandspredikant in de 18e eeuw. Een scan van dit mooie drukwerk kon door hulp van ons archiefmedewerker Thomas Richter bij de Leidse universiteit verkregen worden en is nu opgenomen in ons verenigingsarchief. Thomas Richter

Wolroute

In het kader van het project opgezet door de werkgroep "Wolroute" hebben leerlingen van verschillende scholen kunstwerken gemaakt met betrekking op het textielverleden in onze regio.

In juni j.l. hebben leerlingen van de Heinrich Heine Gesamtschule hun werken ten-

toongesteld op de binnenplaats van ons gemeentehuis. Men heeft dit verkozen vanwege de verwantschap van dit gebouw met de textielindustrie. Op 10 september zijn de werken van alle deelnemers tentoongesteld in de voormalige Tuchfabrik Beccker aan de Strüverweg 116 in Aken. De tentoonstelling geeft een

goed overzicht van hoe de jeugd onze textielgeschiedenis ziet. Het geeft ook weer dat er samenwerking is enerzijds tussen scholen in de Euregio en anderzijds tussen scholen en bejaarden.

Herbert Kuijpers

Geluk is geheel afhankelijk van onszelf.

Aristoteles

Oma's stoel

Verbonden

Highlights uit het oorlogskrantenarchief: “Niemandland bij Vaals”

In deel vier over het laatste jaar van WOII geven wij in deze Nieuwsbrief een artikel weer uit het “Limburgsch Dagblad” van 25 september 1944. Tot die dag waren Heerlen en Sittard bevrijd en zou het ook niet meer lang duren tot Vaals bevrijd werd. Het krantenartikelje beschrijft op indrukwekkende wijze hoe ooggetuigen Vaals in oorlogstijd beleefden toen zij zich op de weg naar Vaals waren. De krant is helaas een beetje gescheurd en daarom mist men een regel van de laatste alinea.

“We beleven wel merkwaardige dagen! Als men betrouwbaar nieuws wil hooren over plaatsen in de vuurlinie, die nog dicht bij liggen, is men gedwongen er zelf heen te gaan. Dan wordt men tenminste niet misleid door de geruchten, die overal als paddestoelen uit de herfstbodem opschieten.

Daarom peddelden we dezer dagen in richting Vaals, ook al om te hooren of het stadje, waar de Siegfriedline achter

langs loopt, niet zwaar geleden heeft. Van Nijswiller ging het den grooten weg af tot Lemiers. Hier stond een sta-ketsel op den weg, om den Amerikaan te beduiden dat het verderop onveilig was. ’n Enkele “jeep” patrouilleerde nog verder naar Vaals en ’n verkenningstank kwam uit die richting. Zoo nu en dan fietste er ook een burger uit de buurt. Den vorigen dag, zoo hoorden we, was er nog zoo’n peddelaar door een Dutschen kogel getroffen.

Want de vijand zat nog op den Sneeuwberg, ofschoon hij daar reeds dagenlang omsingeld was. En vandaar hield hij den weg van Lemiers naar Vaals onder vuur. Des nachts kwamen de hongerige moffen in het stadje en dwongen dan met hun wapens de bewoners levensmiddelen af te staan. Zoo was Vaals practisch gesproken “niemandland”.

Veel schade was er nog niet aangericht. De meeste inwoners waren nog thuis, maar zaten meest in den kelder

omdat er zoo nu en dan granaaten insloegen. Hard gevochten werd er evenwel niet. We kregen ook dien indruk toen we het vroolijke gedoe zagen in een café te Lemiers, waar eenige onzer bevrijders met behulp van een oude piano, een fluit en een trompet Jazzmuziek ten beste gaven.

Nu gingen we verder over H [papier beschadigd] Mechelen. Wat in de heele streek opviel was dat alle bruggen en brugjes waren opgeblazen, meest met sterke springladingen. In Mechelen was het in de buurt van de Geul een ravage van belang: heel wat huizen flink beschadigd. Maar de vernielers krijgen het dubbel en dwars terugbetaald. Toen wij naar huis fietsten zagen we achter Vaals ’n rookpluim traag wegtrekken. Brand in Aken’s puinhoopen...”.

ThomasRichter; auteur van het originele krantenartikel: M. Bruna

Schouderpatch van The 1st Infantry Division “The Big Red One ”

Zicht op de Schneeberg vanuit Holset

**HEEMKUNDEKRING
SANKT-TOLBERT
VAALS**

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

**Bezoek onze website
sankttolbert.nl**

Verenigingsnieuws

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden

Oktober 2014

- 8 oktober Peter Bertram 80 jaar
9 oktober Joep Hons 74 jaar
10 oktober Hennie Offermanns –
Junggeburts 82
17 oktober Jozef Janssen 88 jaar
20 oktober Peter Kohlen 79 jaar
22 oktober Albert ten Have 77 jaar
Allen van harte gefeliciteerd!

Leden die vermelding in deze rubriek niet op prijs stellen gelieven dit tijdig door te geven aan het secretariaat.

Activiteiten agenda

3 tot 5 oktober Vijlener Bergfeesten

4 en 5 oktober Viering van het 10 jarig bestaan van de "Auw Kapel"

3 oktober Kinderdag CV Grensülle in de Obelisk

3 oktober Volkssitzoeng CV Grensülle in de Obelisk

4 oktober Black Fööss in de Obelisk

5 oktober Receptie Grensülle met aansluitend feestavond in de Obelisk

10 oktober Bibliotheek Vaals. Boekenverkoop vanaf 18.00 uur

18 oktober Kopermolen. Concert door de band Birdie Seven, m.m.v. Machteld Cambridge (zang)

19 oktober Dodenherdenking i.s.m. de scholen op de R.K.

Begraafplaats

24 oktober Aken. Nacht der offenen Kirchen

25 oktober Kopermolen. Candlelight concert met Hans Leenders (orgel) en Elin Eriksson (barokviool)

31 oktober Bijeenkomst heemkundekring Sankt Tolbert

REAGEREN

De nieuwsbrief is een maandelijkse uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt